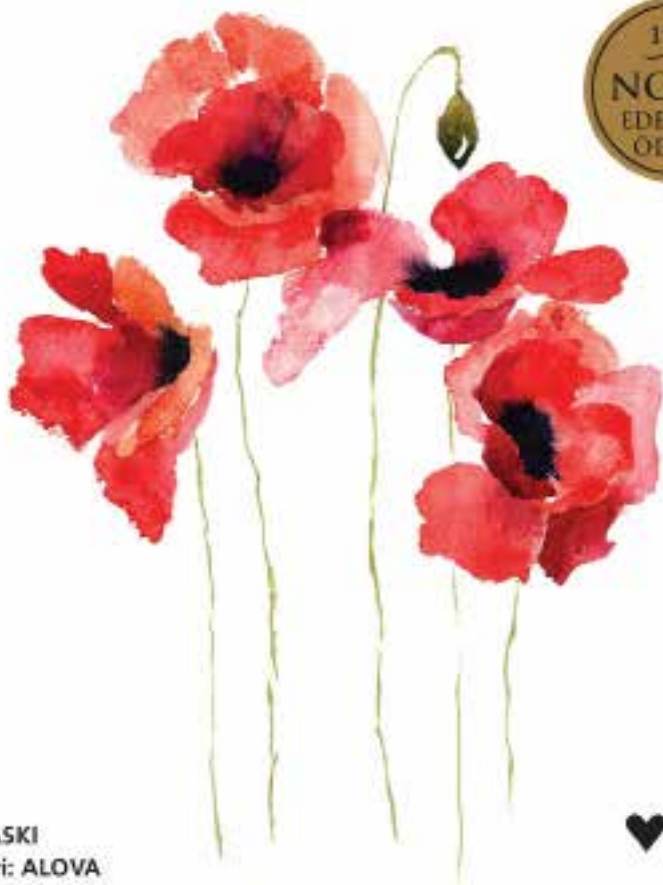

PABLO NERUDA

Yeryüzünde
Konaklama

4. BASKI
Çeviri: ALOVA

♥ can
modern

PABLO NERUDA
Yeryüzünde
Konaklama

Can Modern

Yeryüzünde Konaklama, Pablo Neruda

Çeviri: Alova

Residencia en la tierra

© 1933, Pablo Neruda ve Fundación Pablo Neruda

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Agencia Literaria Carmen Balcells S.A. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2015

5. basım: Aralık 2022, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Selahattin Özpallabıyıklar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak resmi: © Shutterstock

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul

Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-2419-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

PABLO NERUDA
Yeryüzünde
Konaklama

ŞİİR

1971 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Çeviri

Alova

♥can

Pablo Neruda'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Kuruntular Kitabı, 2007

Kuşlar Sanatı, 2010

Ayaklarına Dokunurum Gölgede, 2017

PABLO NERUDA, 12 Temmuz 1904'te Şili, Parral'da doğdu. Asıl adı Neftalí Ricardo Reyes Basoalto'dur. Çek yazar Jan Neruda'yı okuduktan sonra Pablo Neruda yazarlık adını kullanmaya başladı. 1921'de ilk şiir kitabı *La canción de la fiesta* (Festival Şarkısı) yayımlandı. Seylan, Burma, Singapur, Arjantin, İspanya ve Meksika'da konsolosluk görevinde bulundu. 1945'te senatör seçildi ve Komünist Partisi'ne katıldı. Parti 1949'da yasadışı ilan edilince çeşitli ülkelerde siyasal sürgün olarak yaşadı. 1953'te Şili'ye döndü. 1971'de Paris Büyükelçiliği'ne atandı. Aynı yıl Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Hastalanınca yurduna döndü ve Salvador Allende hükümetinin darbeyle devrilmesinden kısa bir süre sonra Santiago'da öldü (23 Eylül 1973). Aldığı önemli ödüller arasında Aztek Kartalı (Meksika, 1946) ve Uluslararası Barış Ödülü (Nâzım Hikmet'le birlikte, 1950) yer alır.

(Erdal) ALOVA, 1952'de Ankara'da doğdu. Şiirlerini 1973'ten sonra, *Yeni Dergi*'de yayımlamaya başladı. İlk şiir kitabı *En Son Çıkan Şarkılar* 1980'de yayımlandı. Bu kitabı, *Giz Dökümü* (1989) ve *Bitik Kent* (1995; 1996 Cemal Süreya Ödülü) izledi. Nâzım Hikmet Şiir Ödülü'ne layık görülen *Dizeler*'den (2001) sonra, *Tensemeler* (2008) ve *Toplu Şiirler* (2008; Behçet Necatigil Ödülü) adlı yapıtlarıyla ününü yaygınlaştırdı. Ayrıca Sappho, Hipponaks, Lorca, Kavafis, Catullus gibi şairlerden yaptığı çevirilerle de tanındı. Seferis'in *Bir Şairin Günlüğü* yapıtının çevirisiyle 2004 Dünya Kitap Çeviri Ödülü'nü aldı.

Bu çeviriler Cevat apan için

ALOVA

İçindekiler

Önsöz (Alova).....	17
Saf Olmayan Şiir Üzerine Bazı Düşünceler (P. Neruda)	21

BİRİNCİ KONA KLAMA (1925-31)

I

Ölü Dört nal.....	25
Bağlaşma (Sonat)	27
Düş Atı	28
Bitkin Tan	30
Birlik.....	32
Tat	33
Joachim'in Yokluğu.....	35
Kışın Yazılmış Madrigal.....	36
Hayalet	37
Ağır Ağıt.....	38
Gececil Birikim.....	39
Biz, Birlikte	42
Tiranlık	44
Serenad.....	45
Gündelik Yasçı.....	46

Mayıs Musonu	48
Şiir Sanatı	50
Kasvetli Sistem	51
Adonis Meleği.....	52
Sonat ve Yıkımlar.....	53

II

Askerin Gecesi.....	55
Çelişkili İfadeler.....	58
İssız Kişi.....	60
Genç Hükümdar.....	62
Gececil Kurmalar	63
Doğuda Gömüt Töreni	64

III

Yalnız Efendi	65
Bacaklarımın Ayini	67
Yük Gemisinin Hayaleti.....	70
Dul Erkeğin Tangosu.....	73

IV

Şarkılar	75
Soğuk Çalışma	77
Gölgeler Demek	79

İKİNCİ KONA KLAMA (1931-35)

I

Baskın Bir Gün	83
Ölüm, Yalnızca	86

Barkarol	88
Okyanusun Güneyi	91

II

Walking Around	94
Eylemsizlik	96
Yıkık Sokak	98
Ailelerde Melankoli	100
Annelik	102
Evimde Hastalıklar	104

III

Ağıtlı Gazel	107
Evlenme Maddesi	109
Cinsel Su	111

IV: ÜÇ MADDE ŞARKISI	113
Ağaç'a Giriş	113
Kerevizin Apojesi	115
Şarabın Yasası	117

V

Federico García Lorca'ya Gazel	121
Alberto Rojas Jiménez Geliyor Uçarak	126
Topraktan Çıkarılmış	130

VI

Denize Düşen Saat	133
Dönüyor Güz	135

Yoktur Unutmak (Sonat)	137
Josie Bliss	139

ÜÇÜNCÜ KONAKLAMA (1935-45)

I	
Boğulmuş Kadını Gökyüzünün	143
Bağlaşma (Sonat)	144
Vals	146
Brüksel	148
Terk Edilmiş	149
Ormanlarda Doğmak	152
II: ÖFKELER VE ÜZÜNÇLER	154
III: YENİ BAYRAKLAR ALTINDA TOPLANMA	162
IV: İSPANYA YÜREKLERİMİZDE	165
Dilek	165
Bombardıman Laneti	165
Varsıl Yüzünden Yoksul İspanya	166
Gelenek	167
Madrid (1936)	168
Birkaç Şey Açıklıyorum	169
Öldürülmüş Milislerin Anaları İçin Şarkı	171
Niceydi İspanya	174
Uluslararası Tugayın Madrid'e Varışı	177
Jarama Irmağı Savaşı	179
Almería	180
Kırgın Topraklar	181

Sanjurjo Cehennemde	182
Mola Cehennemde	183
General Franco Cehennemde.....	183
Kimi Yıkıntılar Üzerine Şarkı.....	186
Halk Silahlarının Utkusu.....	187
Cephedeki Sendikalar	188
Yengi.....	189
Bir Çarpışmadan Sonra Görünüm.....	189
Tanksavarlar	190
Madrid (1937).....	191
Halk Ordusuna Güneş Gazeli.....	194
V	
Stalingrad'a Şarkı	197
Stalingrad'a Yeni Aşk Şarkısı	201
Tina Modotti Öldü	206
7 Kasım: Utkular Gününe Gazel.....	208
Bolívar İçin Bir Şarkı	211
Almanya'nın Irmaklarına Şarkı	214
Luis Companys'in Ölümü ve Dirilişi Üzerine Şarkı	217
Katı Ağıt	219
Prusya Kapılarına Varan Kızıl Ordu'ya Şarkı.....	223
NOTLAR.....	229

Önsöz

1920'li yıllarda Fransa'da yeşeren gerçeküstücülük akımı, kendi toprağından çok, uzak yurtlara saçtığı tohumlarla görkemli şiir gövdelerinin boy atmasına yol açtı. Meksika'dan Octavio Paz, Peru'dan Cesar Vallejo, İspanya'dan F.G. Lorca, Şili'den Pablo Neruda gerçeküstücülüğün etkisi altında başyapıtlar yarattılar.

Neruda üzerine önemli bir inceleme yazmış olan Luis Monguio, şairin yaşamını ve şiirini yönlendiren üç kutsal eğilimden söz eder:

Ruben Dario'ya göre modernizm, Andre Breton'a göre gerçeküstücülük, Karl Marx'a göre komünizm. Dördüncü kutsal kitap olarak, Walt Whitman'ın *Çimen Yaprakları*'nı katıyoruz.

Modernizm ya da *modernismo*, şairin *Yeryüzünde Konaklama*'dan önceki döneminde belirleyici olmuşsa, gerçeküstücülük bu kitabın birinci ve ikinci bölümlerinin ana kaynağı sayılabilir. Üçüncü bölümdeyse, İspanya İçsavaşı ve 2. Dünya Savaşı'nın kızgın anaforunda, daha yalın, dolaysız bir şiire yönelen Neruda, Marx'ın *Manifestosu*'nu kutsal kitapları arasına katar.

Neruda'nın gerçeküstücü çağrıya şiirsel tepkisi, içerikten çok, yöntemle ilgilidir. Onun, serbest çağrışımlar ve bir tür otomatizm yoluyla yokladığı alan, düşüncenin can evine varmak, bilinçdışını deşmek, gerçeküstü bir metafiziğe varmaktan uzaktır. Bir tür, içgüdüsel-sezgisel maddeciliği izleyen Neruda; maddeyi, nesneyi, insan varlığını, yeryüzü olaylarını zengin

metaforlarla, adeta bir *conquistador* gibi fethetmek isterken, gerçeküstücü tekniklerden yararlanır. Uzun şiir serüveninde vardığı yer, nesnelere-maddeler evreni, ateş, rutubet, hava, kereviz, şarap, okyanus, insan gövdesinin üyeleri, terziler, savaşlar, kan, ölü dostlar, yaslar, kemikler, denizanalarından v.s. oluşan fiziksel ve insansal dünyadır. Zaman zaman,

şarap ayaklı inekler

ya da

boşınanlı halılarıyla gökkuşağının

gibi, okura çok şaşırtıcı gelebilecek imgeler, gerçeküstücü tutumla birebir örtüşürken, Neruda'nın gezgin konaklayışında yüzdüğü simge-imge-metafor okyanusunun dalgalarıyla tam bir uyum içindedir.

Neruda'nın baş döndürücü konaklamalarında yeryüzünü ve insan varlığını yoklama yöntemi özgündür. Amado Alonso'nun sözleriyle, "Gerçekliği betimleyen ve onun şiirsel anlamını dizeler arasında sezdirenen geleneksel yöntem yerine, Neruda gibi şairler şiirsel anlamı betimleyip bu anlamın gönderdiği gerçekliği sezdirirler."

Bir başka söyleyişle, şair nesneden, maddeden ya da insani olandan esinlenerek yaratacağı yerde, bir tür karşı-esin yayını yaparak dış dünyayı şiirleştirir. Ve bu yaydığı esinden yansıyan ikinci esinle şiirini yoğunlaştırır. Böylece, özellikle, uzun şiirlerinde görüldüğü gibi, bu esin gelgiti, çok zengin bir metafor yağmurunu yaratır.

Şair, yabancı bir gezegene ayak basmış bir yeryüzü-ötesi varlığın ya da bu dünyada (ya da Asya musonlarının sarı melankolisinde) kendini bilerek ayrılmış bir insan tekinin içgüdüsel merakı ve şaşkınlığıyla coğrafyayı, maddenin özünü, "hareketsiz duran nesnelere"i, toplumsal kargaşayı şiirle düşünürken, kendini ve yeryüzünü yeniden keşfeder.

Patatesler, domatesler, kerevizler, meyvalar, üzüm ve onun yapıtları: şarap ve sirke ve uçsuz bucaksız bitki örtüsü. Bereketli bir yeryüzü bahçesi gibidir Neruda'nın şiiri. Sonraki yapıtlarında, domatese, patatese gazel (*ode*) yazacak kadar ile-

ri götürecektir bu tutumunu. Ama bu *flora*'nın eşsiz maddeleri, dekoratif bir görüntü yaratmak için sergilenmez, tersine, bunlar yaşamı simgeleyen, temel öğeleridir Neruda şiirinin. Çok az şiir şu dörtlük kadar iyi anlatabilir onun şiirini:

Görkemlidir yengisi halkın.
Büyük, yengin geçmişinde onun
gözsüz patates ve göksel üzüm
parıldar toprakta.

Neruda siyasal savaşım içindeyken bile coğrafyadan, toprağın yapıtlarından kan alır. "Saf şiir" in görmezden geldiği maddeler, nesnelendir onun bağlaşıkları.

Yeryüzünde Konaklama'nın, özellikle, birinci ve ikinci bölümlerini okurken, şu sözleri yinelemeden geçemeyeceğim:

"Bu şiirler anlaşılmaktan çok, yaşamak için."

* * *

Buradan çıkarak Neruda'nın kişisel manifestosunu dikkatle okuyan okurun kitapla daha anlamlı bir bağ kuracağını sanıyorum.

ALOVA
Ağustos 2014

Saf Olmayan Şiir Üzerine Bazı Düşünceler

Günün ve gecenin belli saatlerinde hareketsiz duran, yararlı nesnelere dikkatle bakmaya değer: tıka basa dolu mahsul ve maden yükleriyle, uzun, tozlu mesafeler boyunca dönüp duran tekerlekler, mangal kömürüyle dolu çuvallar, fiçılar, sepetler, marangozun takım kutusundaki bıçak sapları, kulplar. Bu nesnelere insanlarla, yeryüzüyle kurduğu ilişki, ezinç içindeki bütün lirik şairler için değerli bir ders gibidir. Yıpranmış yüzeyler, insan elinin yarattığı aşınma, bu nesnelere –kimi zaman trajik ama her zaman patetik– yayılan hava, gerçekliğe görmezden gelinemeyecek bir çekicilik sağlar.

Onlarda insanın karmaşık katışıklığı algılanabilir: kümeleşme eğilimi, maddelerin kullanılması ve eskimesi, el ve ayak izleri, her yüzeye işleyen insan varlığının değışmezliği.

Tıpkı asit gibi, insan elinin zoruyla aşınmış, tere ve dumana batmış, sidik ve zambak kokan, yasa içi ya da yasa dışı, değışik mesleklerce kirletilmiş: böyle bir şiir bizim aradığımız.

Bir giysi ya da bir gövde kadar saf olmayan bir şiir, yediklerimizle, utançla lekelenmiş bir şiir, kırışıklıklarla, gözlemlerle, düşlerle, uyanıklıkla, kehanetlerle, aşk ve nefret ilanlarıyla, hayvanlarla, apansız belalar, idiller, manifestolar, yadsımlar, kuşku, olumlama, yergilerle dolu bir şiir.

Madrigalin kutsal kanonları, dokunmanın, koklamanın, tat almanın, görmenin, işitmenin buyrukları, adalet istemi, cinsel arzu, okyanusun sesi, serkeş bir aşkı aşan, ölçsüz derinliklere bir dalış, hiçbir şeyi bilerek dışlamadan. Güvercin pençesinin damgasını, dişlerin ve buzun yara izlerini taşıyan bir şi-

ir-ürünü, terle ve savaşıla inceden yoğaltılmış bir şiir. Sürekli çalınmış bir müzik aleti kadar pürüzsüz bir aşınmış-yüzey elde edinceye dek, katı yumuşaklığını sürtünen odunun, ya da kibirli demirin. Çiçekler, buğday ve de su, özel bir tutarlığı, dokunulmanın benzer görkemini paylaşırlar.

Ama, görmezden gelmeyelim melankoliyi, bir başka çağın duygusalcılığını, yarattığı harikaların bilgiçlik çılgınlığı yüzünden bir kenara savrulduğu, o kusursuz, saf olmayan meyveyi: ay ışığı, alacakaranlıkta yüzen kuğu, “sevgilim”, bunlar hiç kuşkusuz, şiirin doğal ve temel maddesidir. Kötü tattan kaçanlar, düş kırıklığına doğru yol alırlar.

P. NERUDA

BİRİNCİ KONAKLAMA
(1925-31)

I

ÖLÜ DÖRTNAL

Küller gibi, kendilerini insanla dolduran denizler gibi,
batık yavaşlıkta, biçimsizlikte,
duyması gibi insanın yolların doruğundan
kesiştğini haçlı çanların,
duymak şimdi o sesi madenden kopan,
belli belirsiz, can sıkıcı, dönüşüp toza,
tıpkı değirmeninde çok uzak biçimlerin,
hatırlanan ya da görünmeyen,
ve kokusu yerde yuvarlanan eriklerin,
zamanda çürümüş, sonsuzca yeşil.

Öylesine hızlı, öylesine canlı,
ama kıpırtısız olan her şey, kendi içinde çılgın bir
makara gibi,
şu motorlu tekerlekler, kısaca.
Varolup kuru ilmekler gibi dikiş yerlerinde ağacın,
sessizce, çepeçevre,
bütün dallar karıştırmış sanki kuyruklarını.
Ama nereden, nereye, hangi kıyıda?
Değişmeyen, belirsiz bir kuşatma, öyle sessiz,
leylaklar gibi manastırı çepeçevre saran,
gelişi gibi ya da ölümün diline öküzen
tökezleyen, sakınıp düşmekten, ötmeye çalışan
boynuzlarıyla.

Bu yüzden, kıpırtısızlıkta, durup, kavramak;
o zaman, sonsuz bir kanat çırpışı gibi, yukarıda,
ölü arılar, sayılar gibi,
ah, soluk yüreğimin kucaklayamadığı şey,
kalabalıklarda, güçlkle dökülen gözyaşlarında,
ve çabaları insanın, ezinç;
apansız ortaya çıkan kara işler
buz gibi, uçsuz düzensizlik,
okyanusal, şarkı söyleyip giren bana,
bir kılıçla sanki, arasında savunmasızların.

Öyleyse, neden yapılmış, şu güvercin curnatası
geceyle zaman arasında, ıslak bir koyak gibi?
Uzayıp giden şu ses şimdi
yolları taşlarla dizerek düşen,
ya da, daha çok, apansız büyürken
bir saat yalnızca, genişleyip hiç durmadan.

Dinle bir kez, büyük kalabaş ağaçlarını
yüzüğü içinde yazın,
yayıp duran dokunaklı bitkilerini,
ondan yapılmış işte, isteyip durandan,
doluluktan, ağır damlalı bir karanlık.

BAĞLAŞMA (SONAT)

Yere düşmüş tozlu bakışlardan
sessiz yapraklardan kendilerini gömen.
Işıksız madenlerden, boşluğu,
apansız ölen günün yokluğunu taşıyan.
Ucunda ellerin, göz kamaştırın kelebekler,
uçsuz ışıklarıyla yukarı uçuşu kelebeklerin.

Işığın kuyruğunu korudun sen, kırık varlıkların,
kiliselere savurduğunu terk edilen güneşin batarken.
Bakışlarla lekelenmiş, amacıyla arıların,
apansız alevden kaçan madden senin
gelip önceden, izler günü, altın ailesini onun.

Gizlice geçer pusuya yatmış günler,
ama düşerler senin ışıktan sesine.
Ah, aşkın hanımı, dinlenişine senin
kurdum ben düşümü, sessiz duruşumu.

Ürkek sayılı gövdenle senin, apansız uzanmış
yeryüzünü tanımlayan niceliklere,
arkasında günlerin dalaşının, boşlukla ağarmış,
yavaş ölümlerle soğuk, solgun uyarıcılarla,
yanan kucağını duyarım senin, gezgin öpüşlerini
körpe kırlangıçlar yaratan uykumda.

Gün olur, çıkar yazgısı gözyaşlarının
yaş gibi alnıma, orada
çarpar, paramparça ölür dalgalar:
islaktır devinimleri, çökkün, en son.

Dünyadaki bütün yoksulların
ve bütün âşıkların büyük
şairi Pablo Neruda, Türkçede
de okurların dilinden
düşmeyen şiirleriyle yaşıyor.

“Neruda, bütün dillerde 20. yüzyılın en büyük şairi.”

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Neruda'nın 1933, 1935, 1937 yıllarında üç kitap olarak basılan ve *Canto General*'in yanında başyapıtı sayılan *Yeryüzünde Konaklama*, Türkçede ilk kez eksiksiz yayımlanıyor. Daha önce Alovera'nın çevirisiyle yayınlarımız arasında çıkan ve geniş ilgi gören *Kuruntular Kitabı* ve *Kuşlar Sanatı*'ndan sonra, bu ünlü yapıtında da Neruda, gerçeküstücülüğün ve Güney Asya kültürünün etkisiyle, yeryüzünün değişken doğasını, insan gövdesine ve maddeye duyduğu sonsuz tutkuyu, İspanya İçsavaşı'nın ve II. Dünya Savaşı'nın yarattığı yıkımları; melankoliyi, acıyı, erotizmi, yitik aşkı, belleğin gelgitlerini, yalnızlığı zengin bir metafor örgüsüyle yansıtıyor.

“Dünya Bir Gölgektir” türküsünün ağızdan ağıza dolaştığı yurdu-muzda, Neruda'nın “konaklama”larına Türk şiir okurunun özel bir duyarlıkla yaklaşacağı kanısındayız.

#latinamerikaşairi #yıkım #savaş #erotizm #değişim #yalnızlık

 can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

şiir

ISBN 978-975-07-2419-0

9 789750 724190